

ЧИЧКАЛЮК Т.О., к.е.н., доцент
Чорноморського державного
університету імені Петра Могили

ОСОБЛИВОСТІ СТВОРЕННЯ ТУРИСТИЧНОГО ПРОДУКТУ НА ТЕРИТОРІЯХ ТА ОБ'ЄКТАХ ПРИРОДНО-ЗАПОВІДНОГО ФОНДУ

Концепція національних парків та збереження природи є більш прийнятною для суспільства, так як особливий статус цих територій не настільки жорстко асоціюється з обмеженнями. Для ширшого розкриття суті об'ємної функції і визначення цілей та завдань територій і об'єктів природно заповідного фонду (далі – ПЗФ) у сфері туризму і відпочинку, ми робимо спробу визначити слабкі і сильні сторони можливостей розвитку туризму в ПЗФ.

Розглядаючи сильні сторони ми маємо на увазі, насамперед, ті характеристики ПЗФ як території, які дають йому певні конкурентні переваги в плані сталого розвитку. Відповідно під слабкими сторонами ми маємо на увазі ті характеристики, які перешкоджають сталому розвитку туризму і територій природно-заповідного фонду в цілому. Створення умов для регульованого туризму і відпочинку являє собою комплексну задачу та вимагає високого рівня менеджменту в цій сфері економіки [4].

На наш погляд, туризм у процесі управління діяльністю територій і об'єктів ПЗФ має розглядатись іще як одна з найбільш перспективних галузей місцевої економіки, у сталому розвитку якої зацікавлені різні сторони, а саме: органи влади і управління різних рівнів, спеціалізовані комерційні структури, а також місцеве населення. Тільки таке розуміння туризму має передбачати необхідність більш високої координації дій з його розвитку між залученими в цей процес сторонами. Метою організації цього процесу має стати реальна можливість максимально реалізувати туристський потенціал території і досягти сприятливого соціально-економічного результату.

Об'єкти ПЗФ мають можливість впливати на процеси розвитку туризму як напрямку своєї діяльності через:

- створення умов для розвитку відповідної інфраструктури;
 - професійний підхід до формування туристської пропозиції національних парків;
 - гостинність та забезпечення високого рівня обслуговування відвідувачів;
 - активізацію підприємницької активності, насамперед, місцевого населення,
 - побудова партнерських відносин зі спеціалізованими комерційними структурами, а також з місцевими і регіональними органами влади та управління.
- [5]

Оскільки розвиток туризму і відпочинку пов'язаний з більш інтенсивним природокористуванням, цей процес вимагатиме від національних парків більш ефективного використання існуючих правових та інших механізмів регулювання своєю діяльністю. Регульований туризм і відпочинок в національних парках має цілий ланцюг сильних і слабких сторін, загроз і можливостей. Зробимо спробу виокремити слабкі і сильні сторони організації туризму в ПЗФ.

Сильними сторонами ПЗФ є: наявність державних установ дає території певні переваги в плані сталого розвитку, так як існуючі правові механізми регулювання туристичної та іншої господарської; хороша вивченість у відношенні біологічного, ландшафтного та культурно-історичного різноманіття служить надійною основою для прийняття рішень при плануванні, розвитку та моніторингу туризму; туристичні продукти сприяють диверсифікації туристської пропозиції регіону, формуванню центрів регіональної індустрії туризму, а при наявності відповідної інфраструктури – розвитку в'їзного туризму; мають штат висококваліфікованих фахівців у сфері науки, охорони природи та екологічної освіти; їх знання і досвід, безперечно, є затребувані при формуванні турів; окремі території та об'єкти мають великий практичний досвід в сфері планування туризму, обслуговування туристів, а також безпосередньо у

сфері туropolейтинга; формують екологічну складову іміджу території і країни в цілому [3].

Слабкі сторони: Відсутній механізм координації дій з розвитку туризму між об'єктами, органами місцевого самоврядування і місцевими жителями, що прямо впливає на процеси планування і управління; слабка нормативно-методична база туризму і відпочинку позначається на ефективності управління у цій сфері, що створює проблеми при територіальному плануванні зон туристичного обслуговування, регулювання туристських потоків, видачі ліцензій, дозволів і посвідчень, підписання договорів оренди, екологічному моніторингу і т.д.; відсутність або незадовільний стан туристської інфраструктури на територіях та об'єктах ПЗФ є одним з найбільш серйозних перешкод для розвитку туризму, через нездатність адекватно контролювати процес відвідування туристами та відпочиваючими; незадовільним є як кількість об'єктів інфраструктури, так і їх низькі споживчі якості, що робить їх малопривабливими і практично неконкурентоспроможними порівняно з національними парками Європи, Америки і Африки; низький рівень регіонального і національного маркетингу при формуванні турпродукту і їх сусідніх територій; відсутність договірної культури знижує можливості територій та об'єктів ПЗФ регулювати туристську діяльність і діяльність інших господарюючих суб'єктів на своїй території [1].

Окремі позитивні результати в сфері організації туризму, відпочинку та оздоровлення ми вже спостерігаємо на територіях та об'єктах ПЗФ, а саме: природоохоронна робота стає більш широко відомою як на національному, так і на міжнародному рівні; збільшується громадська підтримка охорони природи; туризм сприяє більш чіткому розумінню суспільством суті охорони природи; туризм сприяє просуванню концепції національних парків та популяризації їх цілей в суспільстві, підвищує важливість і потрібність всіх природоохоронних установ в очах суспільства [2].

Список використаних джерел:

1. Воробйова О.А., Дишловий І.М., Харічков С.К. Проблеми природокористування та сталого розвитку в рекреаційно-туристичній сфері: Монографія. – Одеса: ІПРЕЕД НАН України, 2009. – 374 с.
2. Електронне джерело: zakon.rada.gov.ua>laws/show/1056/2009.
3. Екологічний туризм як компроміс використання і збереження природно-заповідних територій / Чичкалюк Т.О. // Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції «Стан та перспективи розвитку заповідної справи та екологічного туризму в Україні» (м. Миколаїв, 21-22 березня 2013 р.) / Чорноморський державний університет імені Петра Могили / Колектив авторів. – Миколаїв: Дизайн та Поліграфія, 2013. – С. 247-250.
4. Концептуальні основи та організаційно економічні механізми екологізації управління природоохоронними територіями / Полякова І. В. //Електронне наукове фахове видання “Ефективна економіка”. Інститут проблем ринку та економіко-екологічних досліджень. Дніпропетровськ, 2012.
5. Розвиток рекреаційно-туристичної сфери Миколаївської області: проблеми та перспективи /Чичкалюк Т.О.// Туризм і гостинність в Україні: стан, проблеми, тенденції, перспективи розвитку: матеріали I Міжнародної науково-практичної конференції (1-2 листопада 2012 р., м. Черкаси). – Черкаси: Брама-Україна, 2012. – С. 622-627